

CABINET – 14 MEHEFIN 2023

PWNC: ADRODDIAD BLYNYDDOL SAFONAU'R GYMRAEG 2022-2023

ADRODDIAD GAN: CYFARWYDDWR CORFFORAETHOL, ADDYSG A
GWASANAETHAU CORFFORAETHOL

1. PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1.1 Er mwyn hysbysu'r aelodau a cheisio eu cadarnhad o'r cynnydd a wnaed yn ystod blwyddyn ariannol 2022-2023 yn erbyn pedwar maes penodol o waith yr iaith Gymraeg, fel sy'n ofynnol o dan y fframwaith rheoleiddio ar gyfer gweithredu Safonau'r Gymraeg.
- 1.2 Bydd yr adroddiad wedyn yn cael ei gyhoeddi ar-lein erbyn y dyddiad cau ar 30 Mehefin 2023, fel sy'n ofynnol gan Safon 158 yr iaith Gymraeg.

2. CRYNODEB

- 2.1 Mae gan y Cyngor ddyletswydd statudol i gynhyrchu adroddiad monitro blynyddol ar weithredu materion yr iaith Gymraeg o dan y ddeddfwriaeth gyfredol ac yn unol â Safon 158.
- 2.2 Mae'r wybodaeth sy'n ofynnol ar gyfer 2022-2023 yn cwmpasu pedwar maes allweddol gofynnol.

Manylion Gofynion i Adrodd	Rhif y Safon (a'r is-gymal)
Cwynion gan Aelodau'r Cyhoedd Rhaid i'r adroddiad blynyddol gynnwys nifer y cwynion a dderbynioch yn ystod y flwyddyn honno a oedd yn ymwneud â'ch cydymffurfriad â'r safonau yr oeddech o dan ddyletswydd i gydymffurfio â nhw.	147, 148, 149, 156, 158(2), 162, 164(2), 168(a), 170(2)(d)
Sgiliau Iaith Staff Nifer y gweithwyr sydd â sgiliau yn y Gymraeg ar ddiwedd y flwyddyn o dan sylw (ar sail y cofnodion a gedwir yn unol â safon 151);	170 (2) (a) 151

Manylion Gofynion i Adrodd	Rhif y Safon (a'r is-gymal)
<p>Darpariaeth Hyfforddiant Cyfrwng Gymraeg</p> <p>Nifer yr aelodau o staff a fynychodd cyrsiau hyfforddiant a gynigiwyd gennych yn Gymraeg yn ystod y flwyddyn (ar sail y cofnodion a gadwyd gennych yn unol â safon 152);</p> <p>Os cafodd fersiwn Gymraeg o gwrs ei chynnig gennych yn ystod y flwyddyn, canran cyfanswm nifer y staff a fynychodd y cwrs a fynychodd y fersiwn Gymraeg (ar sail y cofnodion a gadwyd gennych yn unol â safon 152).</p>	<p>170 (2) (b) 170 (2) (c) 152</p>
<p>Recriwtio i Swyddi Gwag</p> <p>Nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd gennych yn ystod y flwyddyn a gategoreiddiwyd fel swyddi sy'n gofyn:</p> <p>(i) bod sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol (ii) bod angen dysgu sgiliau yn y Gymraeg pan benodir i'r swydd (iii) bod sgiliau yn y Gymraeg yn ddymunol (iv) nad oedd sgiliau yn y Gymraeg yn angenrheidiol</p> <p>(ar sail y cofnodion a gadwyd gennych yn unol â safon 154);</p>	<p>170 (2) (ch) 154</p>

- 2.3 Mae'r adroddiad yn rhoi diweddariad i'r Aelodau ar sefyllfa bresennol y Cyngor mewn perthynas â gofynion statudol Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.
- 2.4 Mae'r adroddiad yn amlinellu'r cynnydd a wnaed gan y Cyngor wrth ymgorffori trefniadau ar gyfer darparu gwasanaethau trwy gyfrwng y Gymraeg a chynyddu gallu sgiliau iaith Gymraeg y gweithlu.

3. ARGYMHELLION

- 3.1 Argymhellir bod Aelodau'r Cabinet yn nodi cynnwys yr adroddiad blynyddol ac yn cymeradwyo cyhoeddi'r wybodaeth hon fel cofnod o gynnydd tuag at, a chydymffurfio â, Safonau'r Gymraeg perthnasol.

4. RHESYMAU DROS YR ARGYMHELLION

- 4.1 Yn unol â Safon 158 Hysbysiad Cydymffurfio'r Cyngor, rhaid i'r Cyngor;
- Llunio adroddiad blynyddol sy'n ymdrin â'r ffordd y mae wedi cydymffurfio â'r Safonau Cyflenwi Gwasanaethau y mae'n ddyletswydd arnynt i gydymffurfio â hwy yn ystod y flwyddyn honno.
 - Rhaid i'r adroddiad blynyddol gynnwys nifer y cwynion a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn honno a oedd yn ymwneud â chydymffurfio â'r Safonau yr oedd y Cyngor o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.
 - Cyhoeddi'r adroddiad ar ei wefan erbyn 30 Mehefin bob blwyddyn.

5. YR ADRODDIAD

5.1 Mae'r adroddiad blynyddol yn amlygu'r wybodaeth berfformiad canlynol;

- Gwnaethom dderbyn 1 gŵyn am y Gymraeg yn ystod y flwyddyn ariannol hon. Cododd y gŵyn nifer o faterionac un o'r materion oed nad oeddent am dderbyn gohebiaeth gan y Cyngor yn Gymraeg.

Yn yr ymateb i'r achwynydd, esboniwyd pam, mewn rhai amgylchiadau, fod rhaid i'r Cyngor ddarparu gwybodaeth ddwyieithog, fel y nodir yn Hysbysiad Cydymffurfio'r Cyngor.

- Ym mis Mehefin 2022, cymeradwyodd y Cyngor Bolisi ar Ddyfarnu Grantiau a ddatblygwyd i gynorthwyo swyddogion i gydymffurfio â gofynion Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) 2015 – wrth roi grantiau ar ran Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili. Ysgrifennwyd y polisi gan Grŵp Deddf (Rhwydwaith Swyddogion Iaith Gymraeg) fel polisi cyffredinol y gellid ei weithredu ym mhob awdurdod lleol ledled Cymru.
- Cynhaliwyd adolygiad ar raddfa fawr o brosesau recriwtio'r Cyngor yn 2022. Roedd yr adolygiad yn cynnwys:
 - uwchraddio system iTrent i ganiatáu i ddata Cymraeg gael ei gasglu a'i gofnodi
 - ailgynllunio a chyfieithu'r tudalennau recriwtio ar wefan y Cyngor, gan gynnwys hysbysebion swyddi a disgrifiadau swydd
 - recriwtio cyfieithydd Cymraeg ychwanegol i helpu gyda'r ceisiadau cyfieithu recriwtio
 - symleiddio'r broses o dderbyn ffurflenni cais yn Gymraeg, yn flaenorol bu'n rhaid i ymgeiswyr ofyn am gopi papur yn Gymraeg neu gwblhau'r fersiwn Saesneg ar-lein
- Lansiodd ail Strategaeth y Gymraeg Pum Mlynedd y Cyngor 2022-2027 yn Ffilifest ym mis Mehefin 2022. Lansiodd y strategaeth gan yr Arweinydd Cynghorydd Sean Morgan a'r Maer y Cynghorydd Elizabeth Aldworth.
- Buom yn hyrwyddo a dathlu nifer o wahanol weithgareddau Cymraeg yn ystod 2022-2023, gan gynnwys yr Ymgyrch Gwnewch y Pethau Bychain, Diwrnod Shwmae, Diwrnod Hawliau'r Iaith Gymraeg a Dydd Miwsig Cymru.
- Parhawyd â'n gwaith i gefnogi Gyrfa Cymru gyda sgysiau yn Ysgol Gyfun Cwm Rhymni i Flynyddoedd 10 ac 11 ynghylch cyfleoedd gyrfa a phrentisiaethau gyda'r Cyngor, a phwysleisio pa mor bwysig yw sgiliau Cymraeg i gyflogwyr.
- Cynyddodd nifer y staff sy'n dysgu Cymraeg yn ystod y flwyddyn ariannol hon i 61. Rydym wedi newid y ffordd y cynigir cyrsiau i staff a'r broses o gofrestru ar gwrs. Mae bellach yn broses lawer symlach sydd wedi lleihau ein hamser gweinyddu.

- Allan o 908 o swyddi newydd a gwag a hysbysebwyd, dim ond 2 o'r rhain a hysbysebwyd fel rhai Cymraeg Hanfodol, ac roeddent yn y Tîm Cydraddoldeb a'r Gymraeg. Hysbysebwyd 10 swydd lle'r oedd angen dysgu sgiliau Cymraeg pan y benodir; hysbysebwyd 896 o swyddi fel rhai Cymraeg yn Ddymunol; a 0 lle nad oedd angen unrhyw sgiliau Cymraeg.

Mae pob swydd yn cael ei hysbysebu gyda'r Gymraeg yn ddymunol fel isafswm.

5.2 Casgliad

Mae'n amlwg o gynnwys yr adroddiad y bu rhywfaint o gynnydd yn ystod 2022-2023. Byddwn yn parhau i sicrhau bod ein gwasanaethau'n cael eu darparu yn unol â Safonau'r Gymraeg. B yddwn hefyd yn gweithio gyda meysydd gwasanaeth i nodi a mynd i'r afael ag unrhyw hyfforddiant iaith Gymraeg neu ofynion sgiliau iaith Gymraeg trwy gynnal Archwiliad Sgiliau Iaith Gymraeg o'r gweithlu cyfan.

6. TYBIAETHAU

6.1 Ni wnaed unrhyw dybiaethau.

7. CRYNODEB O'R ASESIAD EFFAITH INTEGREDIG

7.1 Ymgwymerwyd ag asesiad Cydraddoldeb a'r Gymraeg llawn ac ymgynghorwyd ar y Cynllun Cydraddoldeb Strategol a Strategaeth y Gymraeg Pum Mlynedd pan gafwyd eu datblygu; felly nid oes asesiad llawn wedi'i wneud ar yr adroddiad blynyddol hwn.

Mae'r adroddiad yn asesiad o'r cynnydd a wnaed gan y Cyngor o dan Safonau'r Gymraeg ac yn unol â chamau gweithredu cysylltiedig yn y Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2020-2024 a Strategaeth y Gymraeg Bum Mlynedd 2022-2027.

7.2. Mae'r iaith Gymraeg yn thema drawsbynciol o'r Nodau Llesiant o fewn Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ac mae'n effeithio ar bob polisi, swyddogaeth a gweithdrefn y Cyngor, gan gwmpasu'r rhai sydd wedi'u hanelu at y cyhoedd a pholisïau mewnol sy'n cynnwys aelodau staff y Cyngor. Mae'r adroddiad yn cyfrannu at y Nodau Llesiant canlynol:

- Cymru sy'n fwy cyfartal
- Cymru sydd â chymunedau cydlynol
- Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu

7.3 Mae gan y Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2020-2024, sy'n cynnwys yr iaith Gymraeg a chydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg fel amcan cydraddoldeb strategol yn ei rinwedd ei hun, gysylltiadau uniongyrchol â nifer o bolisïau a strategaethau cyfredol eraill, o fewn y Cyngor ac o ran gweithio mewn partneriaeth.

- 7.4 Mae yna hefyd strategaethau neu reoliadau Lywodraeth Cymru y mae gwaith iaith Gymraeg y Cyngor yn cysylltu â nhw, gan gynnwys "Mwy Na Geiriau / More Than Just Words" (Strategaeth iaith Gymraeg Cenedlaethol Iechyd a Gofal Cymdeithasol), "Cymraeg 2050: Miliwn o Siaradwyr Cymraeg" (Strategaeth iaith Gymraeg Llywodraeth Cymru) a Ffyniant i Bawb (**cyllun gweithredu economiadd Llywodraeth Cymru**).
- 7.5 Mae'r adroddiad hwn yn cysylltu ag amcanion canlynol y Cynllun Corfforaethol 2018-2023;
- Amcan 1 - Gwella cyfleoedd addysg i bawb
 - Amcan 2 - Galluogi cyflogaeth
 - Amcan 6 - Cynorthwyo dinasyddion i barhau i fod yn annibynnol a gwella eu lles
- 7.6 Mae'r adroddiad hwn yn cyfrannu at y Nodau Lles fel y'u nodir uchod. Mae hefyd yn gyson â'r pum ffordd o weithio:
- Hirdymor – Sicrhau bod gan staff y sgiliau i ddarparu gwasanaethau dwyieithog nawr ac yn y dyfodol
 - Atal – Bydd gwella gwasanaethau ac uwchsgilio staff yn sicrhau bod pawb, waeth beth fo'u dewis o ran iaith, yn cael mynediad cyfartal at wasanaethau ac felly'n atal cwynion ac ymchwiliadau gan Gomisiynydd y Gymraeg.
 - Integreiddio – Drwy ddarparu gwasanaethau dwyieithog i'r cyhoedd, rydym yn gwneud i bawb deimlo'n gyfartal ac yn cael eu gwerthfawrogi.
 - Cydweithio – Mae gweithio mewn partneriaeth yn allweddol i hyn ac yn cynorthwyo'r Cyngor i gyflawni ei ddyletswyddau o dan Safonau'r Gymraeg. Ceir rhagor o dystiolaeth o gydweithio â phartneriaid yn Strategaeth y Gymraeg Pum Mlynedd.
 - Cynnwys - Fel y nodwyd o dan yr adran Cydweithio, mae'n rhaid i ni gynnwys ein partneriaid er mwyn cyflawni'r Strategaeth iaith Pum Mlynedd a'n helpu i ddarparu gwasanaethau.

8. GOBLYGIADAU ARIANNOL

- 8.1 Nid oes goblygiadau ariannol uniongyrchol i'r adroddiad hwn gan fod yr adroddiad blynyddol yn cwmpasu'r gwaith a wnaed eisoes yn y flwyddyn ariannol flaenorol. Fodd bynnag, dylid nodi y bydd symud yr agenda yn ei flaen yn golygu goblygiadau ariannol, yn enwedig mewn perthynas â chyfieithu a hyfforddiant iaith Gymraeg i staff.

Y gost i gefnogi staff i fynychu cyrsiau Cymraeg yn y Gweithle ar gyfer 2022-2023, sy'n cynorthwyo i ddarparu gwasanaethau dwyieithog y Cyngor o dan y Safonau, oedd £4773.20

9. GOBLYGIADAU PERSONÉL

- 9.1 Nid oes goblygiadau personél i'r adroddiad hwn, er bod hwn yn parhau i gael ei adolygu wrth i'r gwaith o weithredu Safonau'r Gymraeg fynd rhagddo. Mae hyn yn berthnasol i Adran 6 o Atodiad A, sy'n canolbwyntio ar Recriwtio i Swyddi Gwag.
- 9.2 Ni chaiff unrhyw swydd ei hysbysebu heb Aseiad Sgiliau iaith Gymraeg.

10. YMGYNGHORIADAU

10.1 Mae holl ymatebion yr ymgynghoriadau wedi cael eu hymgorffori yn yr adroddiad.

11. PWERAU STATUDOL

11.1 Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) 2015, Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

11.2 Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Awdur:

Anwen Cullinane, Uwch Swyddog Polisi – Cydraddoldeb a'r Gymraeg
(cullima@caerffili.gov.uk)

Ymgynghorwyr:

Christina Harrhy, Prif Weithredwr

Richard Edmunds, Cyfarwyddwr Corfforaethol - Addysg a Gwasanaethau Corfforaethol

Y Cyngorydd Nigel George, Aelod Cabinet dros Wasanaethau Corfforaethol ac Eiddo

Y Cyngorydd Philippa Leonard, Hyrwyddwr Cydraddoldeb

Sue Richards, Pennaeth Trawsnewid a Chynllunio a Strategaeth Addysg

Stephen Harris, Pennaeth Cyllid a Swyddog Adran 151

Keri Cole, Prif Swyddog Addysg

Lynne Donovan, Pennaeth Gwasanaethau Pobl

Kathryn Peters, Rheolwr Polisi Corfforaethol

Robert Tranter, Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol a Swyddog Monitro

Papurau Cefndir:

- Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2020-2024
- Hysbysiad Cydymffurfio – Adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011
- Strategaeth y Gymraeg Pum Mlynedd 2022-2027
- Dogfennau Canllaw Amrywiol (*Mae'r rhain ar gael yn electronig er gwybodaeth ar Borthol yr Uned Polisi ac ar dudalennau perthnasol y rhyngrwyd ar ddolen www.caerffili.gov.uk/cydraddoldeb*)

Atodiadau:

Atodiad A – Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg 2022-2023